

Яго чарговае пасяджэнне адбылося 27 мая. Першымі па парадку дня прайшлі традыцыйныя Скарынаўскія чытанні. Пра іх лаўрэатаў мы расказваем на другой старонцы сённяшняга нумара газеты. Рэктар універсітэта член-карэспандэнт АН Беларусі Л. А. Шамяткоў цёпла павіншаваў уда-

НА ВУЧОНЫМ САВЕЦЕ

стоеных ганаровых званняў, якім былі ўручаны дыпламы і грашовыя прэміі.
З паведамленнем аб выкананні ва ўніверсітэце

Закона аб мовах у Беларусі і аб Дзяржаўнай праграме беларускай і іншых нацыянальных моў выступіў прарэктар па вучэбнай рабоце М. М. Воінаў.

Вучоны савет зацвердзіў Палажэнне аб навукова-даследчай лабараторыі, разгледзеў кадравыя і некаторыя іншыя пытанні ўніверсітэцкага жыцця.

ГОМЕЛЬСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ГАЗЕТА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАўНАГА УНІВЕРСИТЭТА ІМЯ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

№ 11 (854)

Аўторак, 1 чэрвеня 1993 г.

Газета заснавана ў верасні 1969 года

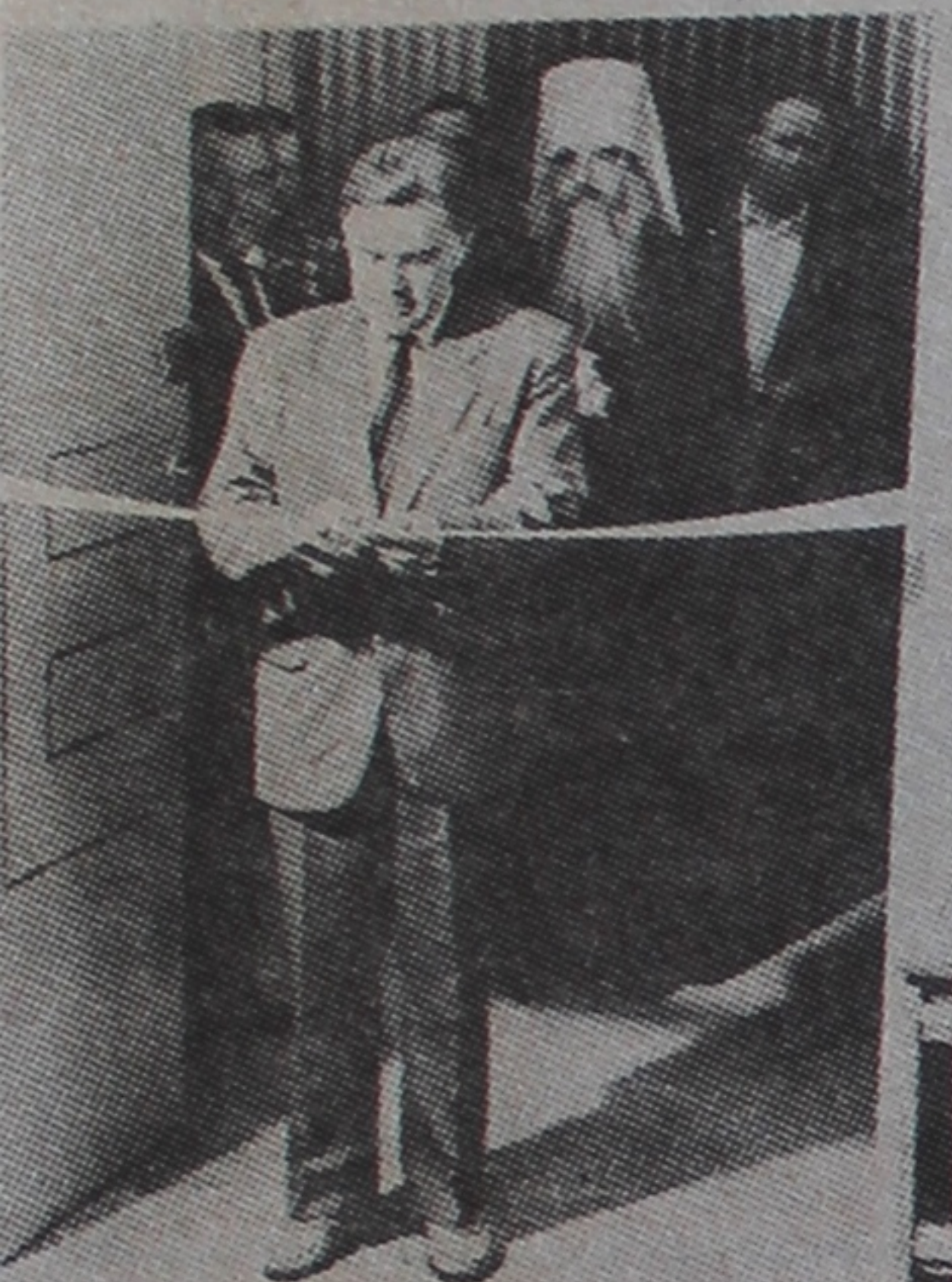
Выходзіць два разы ў месяц

Цана 1 руб.

ВАЖНАЯ ВЯХА

Ў ГІСТОРЫІ

З УРАЧЫСТАГА АДКРЫЦЦА МУЗЕЯ-ЛАБАРАТОРЫІ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

Чырвоную стужку пераразае рэктар Л. А. Шамяткоў.

Яшчэ не так даўно імя Францыска Скарыны было добра вядома найбольш дасведчаным людзям. Для астатніх яно ў пэўным сэнсе слова з'яўлялася загадкай, бо вельмі рэдка сустракалася ў навуковай і даведніцкай літаратуры, аб ім мала што маглі пачуць школьнікі на ўроках, а студэнты — на лекцыях. І толькі дзякуючы вялікім намаганням усіх тых, хто імкнецца не дапускаць скажэння гісторыі беларускага народа, справядлівасць бярэ верх. Для нас з далёкага мінулага пачалі адкрывацца ўсё новыя і новыя імёны.

Францыск Скарына паўстаў перад сённяшнім пакаленнем ва ўсю сваю веліч. Гэта ярка праявілася і на ўрачыстым адкрыцці музея-лабараторыі, якая носіць імя беларускага першадрукара, выдатнага вучонага і асветніка, у Гомельскім дзяржаўным універсітэце. Гэта падзея стала важнай вяхой у культурным і духоўным жыцці не толькі гамельчан, але і ўсіх беларусаў.

А падрыхтоўка да яе пача-

лася неўзабаве пасля таго, як па ініцыятыве былога рэктара ГДУ акадэміка Б. В. Бокуця універсітэту ў лістападзе 1988 года пастановай урада рэспублікі было прысвоена імя Ф. Скарыны. У гэтым бачылася ацэнка таго значнага ўкладу, які ўносяць універсітэцкія навукоўцы ў даследаванне багатай і разнастайнай скарынаўскай спадчыны. Адзін жа з іх — прафесар У. В. Анічэнка ўдастоіўся ганаровага звання лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Беларусі.

Асновай экспанатаў музея-лабараторыі стала вялікая калекцыя мастацкіх твораў і манет, сабраная за многія гады мінчанінам Анатолем Белым і набытая ў яго ўніверсітэтам у 1989 годзе. Многае ўдалося сабраць для музея-лабараторыі яго загадчыку К. С. Усовічу. Усё гэта размясцілася ў адным з пакояў галоўнага вучэбнага корпуса вядучай вышэйшай навучальнай установы беларускага Палесся.

На адкрыцці музея-лабараторыі ў ГДУ прыехалі шматлікія госці. Сярод іх былі Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Польшча ў Рэспубліцы Беларусь прафесар Альжбета Смулэк, мітрапаліт Мінскі і Слуцкі патрыяршы экзарх усяе Беларусі, член Свяшчэннага Сінода Рускай

праваслаўнай царквы, народны дэпутат Рэспублікі Беларусь Філарэт, група кітайскіх вучоных, якія прыбылі ў Гомельскі дзяржуніверсітэт у адпаведнасці з дагаворам аб навуковым супрацоўніцтве.

У час адкрыцця музея-лабараторыі пры шырокай аўдыторыі прысутных выступіў рэктар ГДУ член-карэспандэнт АН Беларусі Л. А. Шамяткоў

Выступае мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт.

і старшы навуковы супрацоўнік Гомельскага філіяла Нацыянальнага навукова-асветніцкага цэнтра імя Ф. Скарыны прафесар У. В. Анічэнка. Яны

Першыя наведвальнікі музея-лабараторыі Францыска Скарыны.

гаварылі аб высакародным прызначэнні музея-лабараторыі, яго мэтах і задачах па даследаванню і прапагандзе скарынаўскай спадчыны.

Пасля азнамлення з экспанатамі гаспадары і госці сабраліся ў читальнай зале ўніверсітэцкай бібліятэкі. Рэктар ГДУ, член-карэспандэнт АН Беларусі Л. А. Шамяткоў пазнаёміў прысутных з ганаровым ўдзельнікам «круглага стала» і распачаў дыскусію аб непераўзыходзячым значэнні скарынаўскай спадчыны, неабходнасці больш глыбокага яе даследавання, падкрэсліў, якая вялікая роля ў гэтай справе адводзіцца музею-лабараторыі Францыска Скарыны.

З асаблівай увагай былі выслуханы выступленні мітрапаліта Філарэта і Пасла Рэспублікі Польшча Альжбеты Смулэк. Прамоўцы зазначылі, што Францыск Скарына — горадзец не толькі беларусаў, але і ўсіх славянскіх народаў, ён вядомы і як чалавек, які сваёй друкарскай дзейнасцю вельмі многае зрабіў для ўзбагачэння духоўнага жыцця хрысціянства.

У ажыўленай дыскусіі выступілі навукоўцы — намеснік дырэктара Нацыянальнага навукова-асветніцкага цэнтра імя Ф. Скарыны кандыдат філалагічных навук В. П. Рагойша, загадчык аддзела гісторыі беларускай мовы Інстытута мовазнаўства АН Беларусі доктар філалагічных навук А. М. Булыка, старшы навуковы супрацоўнік гэтага ж аддзела кандыдат філалагічных навук У. М. Свяжынскі, заслужаны дзеяч навукі Беларусі прафесар У. В. Анічэнка.

Цёплыя віншавальныя словы ў адрас універсітэта з нагоды знамянальнай падзеі выказаў кіраўнік кітайскай дэлегацыі прарэктар Пекінскага

сталічнага педагагічнага ўніверсітэта прафесар Чжу Цзюньцзін і ўручыў арыгінальныя памятны падарунак. Яго перакладчыкам быў першы прарэктар Пекінскага інстытута замежных моў Лю Лімін, які вельмі добра валодае рускай мовай.

Ва ўрачыстасцях прынялі ўдзел намеснік старшыні аблвыканкома А. М. Ярчак і старшыня гарадскога Савета народных дэпутатаў С. К. Гальдадзе, якая выступіла пры дыскусіі за «круглым сталом».

У святочны дзень парадавалі яго калектывы мастацкай самазейнасці. Харавая капэла «Дзяніца» пад кіраўніцтвам М. Казлова пранікнёна выконвала духоўныя творы пры адкрыцці музея-лабараторыі Францыска Скарыны і ў пераможку з дыскусіяй за «круглым сталом», многія студэнты прадэманстравалі свае таленты на імправізаванай сцэне ў фэе галоўнага корпуса ГДУ на заканчэнні свята.

У гасцей універсітэта выклікала цікавасць і прынесла задавальненне экскурсія, арганізаваная ў Веткаўскі музей народнай творчасці.

Ул. БАЛОГА.
Фота У. Чысіцка.

ВІНШУЕМ!

Рэктарат, грамадскія арганізацыі ўніверсітэта, дэканат, выкладчыкі, супрацоўнікі і студэнты філалагічнага факультэта гарача віншуюць асістэнта кафедры беларускай мовы КУЗЬМІЧА Леаніда Пятровіча (навуковы кіраўнік — прафесар У. В. Анічэнка) з паспяховай абаронай дысертацыі на атрыманне вучонай ступені кандыдата філалагічных навук.

УСТУПНЫЯ ЭКЗАМЕНЫ— ДАТЭРМІНОВА

мая трымалі свае ўступныя іспыты. Да іх былі дапушчаны на ўсё 24 спецыяльнасці ГДУ слухачы паглыбленых падрыхтоўчых курсаў, паступаючыя на вучобу на кантракт.

Яшчэ ў сярэдніх школах не пачыналіся выпускныя экзамены, а каля 500 абітурыентаў нашага ўніверсітэта ў апошній дэкадзе най і дагаворнай аснове, пераможцы гарадскіх і раённых прадметных алімпіяд, выпускнікі школ юных і вучэбна-вытворчага камбіната, Гомельскага вучылішча алімпійскага рэзерву.

Вынікі датэрміновых уступных экзаменаў не асабліва парадавалі. Выдатныя адзнакі складалі каля 10 працэнтаў. А вось паказчык «правалаў» амаль удвая большы. Хаця, між іншым, для апошніх яшчэ нічога не страчана, як і для атрымаўшых тройкі і чацвёркі. У ліпені, у час асноўных уступных экзаменаў прадставіцца магчымасць яшчэ раз правесці свае веды і атрымаць станоўчыя адзнакі або павысіць іх.

Для некаторай часткі абітурыентаў датэрміновыя экзамены прынеслі поспех і гарантыю на месца ва ўніверсітэце па абранай спецыяльнасці.

ЗАРПЛАТА РАСЦЕ, АЛЕ ЦЭНЫ НЕ ДАГАНЯЕ

Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь устанавіў з 1 чэрвеня 1993 г. мінімальную заробковую плату ў размеры 6600 рублёў у месяц, а тарыфную стаўку I разраду — 7000 руб.

Паспяваючым студэнтам вышэйшых навучальных устаноў з сённяшняга дня размер стыпендыі павялічваецца з 80-ці да 85-ці працэнтаў ад мінімальнай заробковай платы.

Якім бы цяжкім у матэрыяльным плане ні было наша сённяшняе жыццё, мы не ўяўляем яго без перыядычных выданняў. І някай падпіска на іх абыходзіцца цяпер у невялікую суму, мы ўсё ж знаходзім грошы для газет, часопісаў, якія прыйшліся нам па густу.

Да папулярных і масавых у нас на Беларусі адносіцца «Народная газета». Аб гэтым сведчыць яе буйны тыраж. І гэта пры тым, што выданню не споўнілася яшчэ і трох гадоў. Яе творчы калектыў, які на-

СУСТРЭЧА З ЖУРНАЛІСТАМІ

лічвае 30 журналістаў, імкнецца рабіць усё для таго, каб чытач, які аддаў перавагу менавіта «Народнай газеце», не расчараваўся ў сваім выбары.

Нямала прыхільнікаў «Народнай газеты» ёсць і ў калектыве нашага ўніверсітэта. Таму ім асабліва цікава было сустрэцца з журналістамі, якія працуюць у ёй. Нядаўна гасцямі ГДУ сталі першы намеснік

галоўнага рэдактара «Народнай газеты» Андрэй Юдчыц, аглядальнік па пытаннях сацыяльнай абароны асобы Лілія Ламсадзе, уласны карэспандэнт па Гомельскай вобласці Анатоль Гатоўчыц. Яны расказалі аб планах і перспектывах газеты, яе праблемах. Адбыўся зацікаўлены абмен думкамі, якой быць «Народнай» газеце ў далейшым. У ім прынялі ўдзел рэктар пра-

фесар Л. А. Шамяткоў, дацэнт-ты загадчыкі кафедраў беларускай літаратуры — І. Ф. Штэйнер, усеагульнай гісторыі — Р. Р. Лазько і інш.

Непасрэдны кантакт з чытачамі, іх пажаданні, прапановы, заўвагі — гэта імпульс калектыву рэдакцыі для далейшага паліпшэння зместу газеты.

Т. НІКАЛАЕВА.

ЛАЎРЭАТЫ СКАРЫНАЎСКИХ ЧЫТАННЯЎ 1993 ГОДА

У. А. ПЕНЯЗЬ.

У. Ф. ШОЛАХ.

А. А. СТАНКЕВІЧ.

Ю. В. МАЛІНКОЎСКИ.

С. Ф. КАМОРНІКАЎ.

І. М. АХРАМЕНКА.

Па рашэнню конкурснай камісіі ўніверсітэта, пацверджанаю вучоным саветам ўніверсітэта, пераможцамі конкурсу на лепшую навукова-даследчую работу і лаўрэатамі навуковых Скарынаўскіх чытанняў 1993 г. сталі:

ПЕНЯЗЬ Уладзімір Аляксандравіч, дацэнт кафедры оптыкі, кандыдат фізіка-матэматычных навук, **ШОЛАХ Уладзімір Фёдаравіч**, дацэнт кафедры агульнай фізікі, кандыдат фізіка-матэматычных навук — сааўтары вучэбнага дапаможніка «Матэматычныя метады рашэння фізічных задач». Дапаможнік з'яўляецца адной з нямногіх работ у галіне метадыкі выкладання фізікі і прысвечаны метадам выкарыстання матэрыялу курса вышэйшай матэматыкі пры рашэнні фізічных задач. Прызначэнне кнігі — навучыць студэнтаў асэнсавана выкарыстоўваць свае матэматычныя веды для рашэння задач фізікі. У аснову пабудовы задачніка пакладзены новыя прыцыпы, якія адрозніваюць гэты дапаможнік ад іншых падручнікаў па вышэйшай матэматыцы і фізіцы. Шырока прымяняемы ў курсах вышэйшай матэматыкі матэматычныя тэарэмы, формулы і метадыкі, на думку аўтараў, праілюстраваны на фізічных задачах, узятых з дастаткова шырокага дыяпазону раздзелаў фізікі. Гэта дазваляе ўключыць у пэўнай ступені наяўны разрыў паміж выкладаннем вышэйшай матэматыкі і яе прымяненнем у фізічных, тэхнічных курсах і спецыяльных дысцыплінах. З другога боку, гэты вучэбны дапаможнік, дзякуючы шырокаму колу разгледжаных фізічных задач, можа прымяняцца і на практычных занятках па фізічных курсах (тэарэтычная механіка, электрадынаміка, крышталеоптыка, тэрмадынаміка і г. д.), дзе патрабуецца дастаткова высокі ўзровень прымянення матэматычнага апарату.

СТАНКЕВІЧ Аляксандра

Аляксандраўна, кандыдат філалагічных навук, дацэнт, загадчыца кафедры беларускай мовы. Цыкл работ па тэме «Лексічныя запазычаны ў беларускіх гаворках». Па гэтай тэме ў Аляксандры Аляксандраўны апублікавана 31 работа (манаграфія, артыкулы ў міжнародных, міжрэспубліканскіх і рэспубліканскіх выданнях, тэзісы міжнароднай, агульнасаюзных і рэспубліканскіх канферэнцый). У беларускім мовазнаўстве спарадычна даследаваліся асобныя астраўныя (польскія, рускія, літоўскія) гаворкі Беларусі і сучаснага польска-літоўска-латышка-руска-беларускага пагранічча. Праблема ж асіміляцыі астраўных дыялектаў, іх узаемадзеяння з асноўным масівам беларускіх гаворак не была да гэтага часу аб'ектам спецыяльнага аналізу. Не ўзнімалася ў лінгвістычных працах і пытанне аб месцы і ролі запазычанняў у лексіка-семантычнай сістэме народна-дыялектнай мовы. У апублікаваных А. А. Станкевіч працах распрацоўваецца актуальная праблема дыялектнай лексікалогіі — выяўленне лексічнага ўзаемадзеяння ў народных гаворках і яго ролі ў фарміраванні дыялектнай лексічнай сістэмы. А. А. Станкевіч упершыню ў беларускім мовазнаўстве сістэмна і ўсебакова даследуе лексічныя запазычаны ў народных гаворках паводле іх паходжання, часу і крыніцы запазычання, тэматычнай прыналежнасці, арэальнай характарыстыкі, ступені і формы засваення.

МАЛІНКОЎСКИ Юрый Уладзіміравіч, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар кафедры вышэйшай матэматыкі. Цыкл прац «Мультипликатыўнасць інварыянтнага размеркавання ў маркаўскіх сетках абслугоўвання». У цыкле прац атрыманы фундаментальныя вынікі па мультипликатыўнаму прадстаўленню інварыянтнага размеркавання шматмерных маркаўскіх працэсаў разна-

жэння і гібелі. Істотна ўдасканалены метады абароту часу для маркаўскіх працэсаў, што ў канчатковым выніку і дазволіла атрымаць фундаментальныя вынікі. Несумненна іх прыкладная значнасць, таму што ў цыкле прац з фундаментальных тэрэм выведзена вялікая колькасць тэрэм для важных класаў сетак масавага абслугоўвання. Напрыклад, сетак з абмежаванымі на час знаходжання і колькасць заявак у вузлах, сетак з рэзервнымі прыборамі, сетак з неідэнтычнымі прыборамі, сетак з інтэнсіўнасцю абслугоўвання, залежачых ад колькасці заявак і тыпу абслугоўваемай заяўкі, сетак з абсалютнымі, адноснымі і верагоднымі прыкрытцямі і г. д. Хаця ўсе ўказаныя класы сетак сустракаюцца на практыцы, да дадзенага цыклу прац па іх меліся шматлікія артыкулы чыста тэхнічнага характару і практычна не было артыкулаў аналітычнага характару. Прапанаваны ў цыкле прац аналітычныя вынікі дазволілі зрушыць справу з «мертвай кропкай».

КАМОРНІКАЎ Сяргей Фёдаравіч, кандыдат фізіка-матэматычных навук, дацэнт кафедры алгебры і геаметрыі. Цыкл прац на тэму: «Аб некаторых праблемах тэорыі фармацый канечных груп».

Даследаванні С. Ф. Каморнікава адносяцца да аднаго з буйна развіваючыхся накірункаў алгебры — тэорыі фармацый канечных груп. Узнікнуўшы ў рамках тэорыі канечных разрашымых груп, паступова тэорыя фармацый ператварылася ў магутны інструмент даследаванняў адвольных канечных груп, а таксама іншых алгебраічных сістэм. У цыкл прац уваходзяць 16 публікацый у рэспубліканскіх і міжнародных выданнях.

У названым цыкле прац выкладаецца агляд раду праблем, вырашаных Сяргеем Фёдаравічам за апошнія гады (некаторыя з гэтых праблем

увайшлі ў выдаваемую Інстытутам матэматыкі Сібірскага аддзялення Акадэміі навук Расіі «Наураўскі сшытак»).

Аб некаторых выніках сваіх тэарэтычных даследаванняў С. Ф. Каморнікаў дакладваў на алгебраічным семінары лабараторыі тэорыі канечных груп Гомельскага аддзялення вылічальнага цэнтра АН Беларусі ў перыяд сваёй навуковай стажыроўкі, і яны выклікалі вялікую цікавасць.

Усе прыведзеныя ў цыкле вынікі аўтара знаходзяць прымяненне і далейшае развіццё ў розных алгебраічных цэнтрах як у нас, так і за мяжой.

АХРАМЕНКА Ірына Мікалаеўна, асістэнт кафедры оптыкі. Цыкл прац на тэму: «Электрамагнітныя хвалі ў крышталях з індукцыраванай анізатрапіяй, якая варочаецца». У цыкл прац уваходзяць 12 публікацый рэспубліканскага і міжрэспубліканскага значэння. У працах атрыманы наступныя вынікі: даследавана магчымасць фарміравання анізатрапіі, якая варочаецца, дыэлектрычнай пранікальнасці ў крышталях розных класаў сіметрыі пры электрааптычным і акустааптычным эфектах. На базе дакладнага рашэння ўраўненняў Максвэла, атрыманага ў рабоце, даследавана распаўсюджанне пробнай электрамагнітнай хвалі ў такіх крышталях. Паказана магчымасць умацавання пробнага сігналу, частата і накірунак вярчэння вектара, палярызацыі якога супадаюць з частотой і накірункам вярчэння аптычнай восі індукцыраванай анізатрапіі. Даследаваны гіратропныя ўласцівасці, якія ўзнікаюць ў ім структуры, якая варочаецца. Знойдзена магчымасць паслаблення паглынання пробнага сігналу ў галіне селектыўнага адлюстравання. Паколькі вывучаны асяроддзі валодаюць уласцівасцямі, характэрнымі для вадкіх крышталаў, аптычнай актыўнасцю

і селектыўным па частаце і палярызацыі адлюстраваннем, а таксама ўласцівасцямі, якія маюць параметрычны ўзаемадзеянні: магчымасцю ператварэння частаты і энергіі электрамагнітных хваляў, абарачэння хвалявага фронту ў СВЧ і ІК дыяпазонах, яны могуць быць даследаваны і выкарыстаны ў прыстасаваннях перадачы і апрацоўкі інфармацыі, а таксама ў дынамічнай галаграфіі.

СОЛАХАЎ Аляксей Васільевіч, кандыдат філалагічных навук, дырэктар Капаткевіцкай сярэдняй школы. Цыкл прац на тэму: «Мова прадмоў і паслямоўяў Францыска Скарыны і яго паслядоўнікаў».

Данае даследаванне змяшчае вялікі фактычны матэрыял, які дазваляе зрабіць вывады і абагульненні, звязаныя з роляй навукова-публіцыстычнай літаратуры ў развіцці старабеларускай літаратурна-пісьмовай мовы XVI — першай паловы XVII ст. ст. Ілюстраваны матэрыял можа быць выкарыстаны пры падрыхтоўцы прац па гістарычнай граматыцы беларускай мовы і сінтэтычнага курсу яго гісторыі. Палажэнні, выкладзеныя ў цыкле, могуць быць прыменены пры падрыхтоўцы спецкурсаў і спецсемінараў па важнейшых раздзелах гісторыка-лінгвістычных дысцыплін, вывучаемых у вышэйшых навучальных установах. Яны з'яўляюцца асновай для далейшага вывучэння кантактаў беларускай мовы з іншымі мовамі ў розныя гістарычныя перыяды. Навуковая навізна цыкла прац Аляксея Васільевіча заключаецца яшчэ і ў тым, што фактычны матэрыял дазваляе дапоўніць наяўныя ў нас лінгвістычныя даныя адносна часу ўзнікнення многіх моўных асаблівасцей і храналогіі іх у старабеларускай пісьменнасці.

В. СКРЭЖЭНДЗЕўСКАЯ,
вядучы інжынер СНТІ
НДС.

3 ІІ ФЕСТИВАЛЮ СТУДЭНЦКАЙ МОЛАДЗІ БЕЛАРУСІ

Віцебск сустрэкаў гасцей вельміва — расцвілі чырвоныя цюльпаны, пырснулі паўсюдна на ўзгорках жоўтыя адуванчкі, наступіла цёпла сонечная пара, людзі апрануліся па-летняму. Па гораду праязджалі аўтобусы з дэлегацыямі студэнтаў з усіх гарадоў рэспублікі. У кожнага ўдзельніка на шыі — візітка гасця фестывалю з фотакарткай. Усе, нібы жывыя афішы, абвешчалі на сваім шляху гараджанам, што вечарам у амфітэатры адбудзецца ўрачыстае адкрыццё фестывалю. З самай раніцы пачаліся рэпетыцыі, адбор калектываў для ўдзелу ў ім.

І вось урачыста прагучалі пазыўныя фестывалю. Удзельнікі занялі свае месцы на подыуме. Выйшлі тры грацыі з пунсвай, блакітнай і жоўтай служкамі і завязалі іх на мікрафоны. Мужчынскі хор Гомельскага політэхнічнага інстытута «Арфей» і харавая капэла ГДУ «Дзяніца» выканалі два куплеты старадаўняга студэнцкага гімна «Гаўдэамус».

Беларускі фестываль, стаўшы традыцыйным, дазволіў сустрэцца з сябрамі тым, хто прыехаў сюды ў другі раз, і дапамог новым знаёмствам для тых, хто трапіў сюды ўпершыню. Як і ў першы фестываль, сюды з'ехалі ўсе студэнцкія калектывы мастацкай самадзейнасці ўсіх ВНУ Беларусі. Неабходна адзначыць, што са 160 чалавек дэлегацыі ад Гомельскай вобласці 100 чалавек — гэта ўдзельнікі калектываў студэнцкага клуба Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ф. Скарыны.

Упершыню ў праграмах віцебскіх фестывалю прымаў удзел народны фальклорна-харэаграфічны ансамбль «Радзімічы» (кіраўнік — Аляксандр Лысянкоў), і тым была для яго даражэйшай узнагарода — супер-прыз за прафесіяналізм і майстэрства, а значыць, прызнанне высокага ўзроўню іх творчасці. Выйшаўшы на галоўную сцэну фестывалю 5-га мая — у дзень адкрыцця маладзёжнага форуму, — «Радзімічы», да задавальнення глядачоў, выступалі ва ўсіх канцэртных праграмах і на шматлікіх пляцоўках. Задорныя, ігравыя, яркія па выкананню і касцюмах танцы, змяняліся не менш цікавымі выступленнямі фальклорнай групы, дзе пад гармонік саліраваў Вячаслаў Рапацэвіч. А вось жартоўныя прыпеўкі ў выкананні Анжэлы Эбзеевай, Валянціны і Геннадзя Вароніных змяняліся ўдарам плёткі ў танцы «Гульні на выгане», дзе саліравала мужчынская група ансамбля. Заваяваўшы сімпатыі глядачоў, аргкамітэта і журы, у цырымоніі ўзнагароджання ўдзельнікам ансамбля «Радзімічы» пад шквал апладысмантаў уручалі такую ж вялізную дэкаратыўную вазу, як і вялікі поспех рабят.

З вялікай цікавасцю глядачы і ўдзельнікі фестывалю

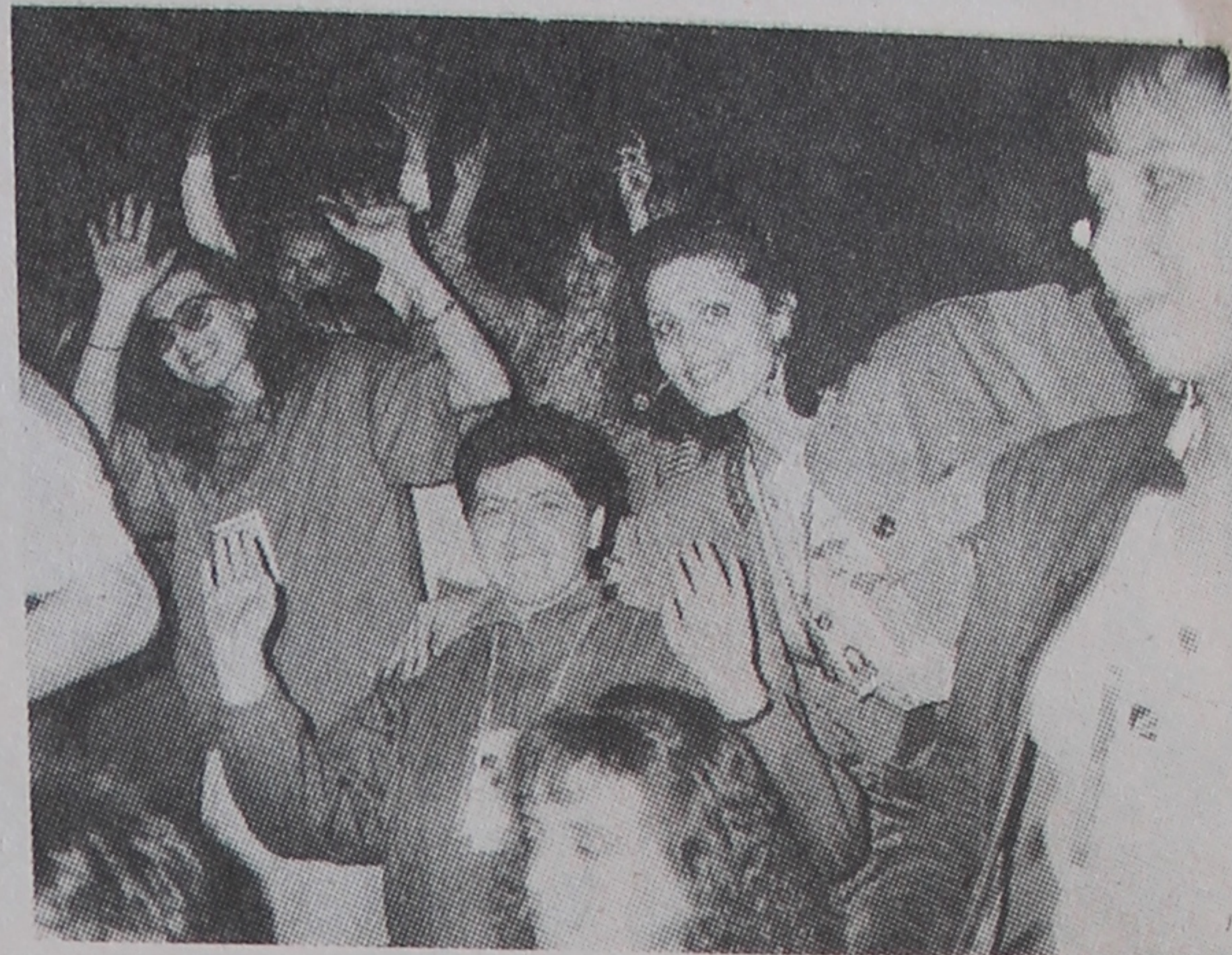
прымалі выступленні народнай харавой капэлы «Дзяніца» (кіраўнік і дырыжор Мікалай Казлоў). І сапраўды, нека асабліва сёння слухаюць духоўную музыку, больш удумліва адносяцца да тэкстаў твораў. І, разумеючы гэта, удзельнікі калектыву спявалі яшчэ лепш, усё глыбей скараючы вяршыні майстэрства.

Капэла «Дзяніца» за высокае выканаўчае майстэрства атрымала дыплом фестывалю і прыгожую, нагадваючую па размалёўцы трапічную плямістую архідею, вазу.

На жаль, фестывальная праграма часам не дае магчымасці выкарыстаць увесь патэнцыял калектыву, рэпертуару, варыянтаў сольных канцэртаў. Даводзіцца канстатаваць той факт, што, правёўшы пяць дзён на віцебскай зямлі, «Дзяніца»

СНД. З радасцю прызнання вярталіся з фестывалю ўдзельнікі капэлы, але не абышлося і без суму няздзейснага.

Другі студэнцкі фестываль сярод шматлікіх мерапрыемстваў меў толькі два конкурсныя жанры: СТЭМаў і шоу-дыска-тэк. І калі вядомы пры мностве званняў і рэгалій СТЭМ ГДУ (кіраўнік Юрый Капоця) у чарговы раз даказаў, што яго месца толькі ў прыватнай тройцы, то дыска-клуб «Тандэм» не толькі ўпершыню ўдзельнічаў у конкурснай праграме, але і наогул упершыню вывез свае праграмы за межы вобласці і адразу на ўзровень рэспублікі. З дзевяці прадстаўленых на конкурс праграм наша дыска-шоу было адзначана чацвёртым па рангу, уступішы карыфеем гэтага напрамку — віцебчанам і ма-

Дэлегацыя ГДУ на адкрыцці фестывалю.

ТАЛЕНТ І МАЙСТЭРСТВА

ПРАДЭМАНСТРАВАЛІ Ў ВІЦЕБСКУ ТВОРЧЫЯ КАЛЕКТЫВЫ ГДУ

Мужчынская група народнага фальклорна-харэаграфічнага ансамбля «Радзімічы».

«Дзяніца» дала адзін канцэрт у зале педагагічнага вучылішча і адбыліся 3—4 яе выходы ў праграмах фестывалю. А толькі ж некалькі гадзін язды адмяжоўвалі іх ад вядомага Сафійскага сабора Полацку; іх з задавальненнем прынялі ў сцэнах мясцовай ратушы, у канцэртных залах горада Віцебска. Маючы папярэдняю дамоўленасць са студэнцкім клубам ГДУ аб гэтых канцэртах, па прыездзе ў аргкамітэта, напэўна, «не дайшлі рукі» да калектыву, які ведаюць за межамі вобласці, Беларусі, ды і

гіляўчанам. Пospех рабят не выпадаковы. Карпатлівы падбор апошніх хітоў і нялёгка праца дыск-жакейў Сяргея Дзюбо і Сяргея Юнакова мелі поспех у студэнцтва Беларусі. Не было б закончаным шоу, калі б не добрасумленна работа святлоаператараў дыскаклуба Валянціна Леўчанкова ў садружнасці з гукааператарам Аляксандрам Чунявым. Гэтых чацвярх мы віншавалі з зацвярджанай ацэнкай іх работы, захаплення, энтузіязму і адданасці дыскатэчнаму руху.

Два гады ўсе студэнцкія ка-

лектывы рыхтаваліся да свайго чарговага фестывалю, а ён праляцеў пяцідзённым імгненнем. Адзін дзень не быў падобны на другі, як быў не падобны другі фестываль на першы 1991 года. Навінкай творчага форуму 1993 года стала разбіўка канцэртаў абласцей па днях.

Дзень 7 мая быў аддадзены Гомельскай і Магілёўскай абласцям. Як сказаў пазней загадчык аддзела па справах моладзі пры Гомельскім аблвыканкоме Вячаслаў Санчук: «Гэта трэба было з'ездзіць у Віцебск, каб убачыць, якія добрыя, паўпрафесіянальныя калектывы ёсць у нашым Гомелі!» І сапраўды, зала ў гэты вечар сабрала вялікую колькасць глядачоў, апладысменты не сціхалі. На сцэне калектывы ўніверсітэта змяняліся ўдзельнікі студэнцкіх клубаў політэхнічнага інстытута, і зноў універсітэт змяняўся калектывамі БІЧТУ... і зноў на сцэну выходзіла ўніверсітэцкая самадзейнасць. Дзвюхгадзінную праграму завяршалі вядучыя нашага студэнцкага клуба Ірына Жэнянёва і Андрэй Віннікаў, а зала апладысмантамі быццам прасіла падоўжыць гэта свята творчасці.

А ў Дзень Перамогі ў амфітэатры сабраліся не толькі студэнты, але і ветэраны сем'ямі, усе сектары вялікай залы пад адкрытым небам былі запоўнены да адказу, ды і ўсе ўзгоркі каля амфітэатра ператварыліся ў глядзельную залу. Пад пазыўныя фестывалю за-

ключны канцэрт зноў адкрылі студэнты ГПІ і ГДУ прыгожым гімнам «Гаўдэамус»: «Весяліцца, пакуль маладыя!».

Новаўвядзенні яшчэ будуць абмеркаваны на месцах і атрымаюць сваю ацэнку. Можна, сапраўды для абласцей гэта спрыяльны варыянт: прывезці на фестываль ужо гатовы вялікі зводны канцэрт калектываў. Але мы з сумам успаміналі выступленні калектываў па жанрах, іх творчую спрэчку за права называцца лепшымі, пры гэтым кожны ўвосьмі не толькі апладысменты глядачоў, але і прызы і граматы.

Падрыхтоўка і правядзенне такіх фестывалю патрабуе ад аргкамітэта скрупулёзнай работы, прафесіяналізму, поўнай самааддачы, зацікаўленасці ў вагі да любых дробязей. Не абышлося без творчых прэтэнзій да аргкамітэта, але гэта і добра, калі незаспакоенасць і незадаволенасць падштурхоўваюць на выпраўленне і жаданне далейшай работы. Як кажуць, на памылках вучацца.

І ўсё ж ён неабходны — традыцыйны Рэспубліканскі фестываль «Студэнцкая вясна». Яго маладосць, творчасць, знаёмствы, уражанні, прыемная стомленасць ад бяссонных начэй (кожны дзень праграмы завяршаўся ў 4 гадзіны раніцы) незабыўныя. Ён неабходны сваімі апладысмантамі, усмешкамі, прызамі, перамогамі і прайгрышамі.

Мы вярталіся дамоў і ўсю дарогу думалі аб тым, што гэта пачатак падрыхтоўкі да ІІІ маладзёжнага форуму 1995 года. Мы гаворым студэнцкаму фестывалю: «Да сустрэчы! Мы яшчэ сустрэнемся. Абавязкова!»

М. ШЫРЫНкіНА,
мастацкі кіраўнік студэнцкага клуба ГДУ.

Э. ЛІЗАРВА,
удзельніца народнай харавой капэлы «Дзяніца».

3 ДУМАМІ ПРА БУДУЧЫНІЮ

кафедры з настаўнікамі гісторыі горада і вобласці.

Першая проба сіл прайшла ў г. Рагачове. Тут 20 мая 1993 года адбылося па дамоўленасці з загадчыкам гарадскога аддзела адукацыі Васілем Аляксандравічам Паўлюшэнкам сумеснае пасяджэнне кафедры, настаўнікаў гісторыі, намеснікаў дырэктараў і выпускнікоў школ, работнікаў абласнога краязнаўчага музея. З вялікай цікавасцю былі праслуханы выступленні старшага выкладчыка, кандыдата гістарычных навук І. В. Нямекавіча па тэме «Дзяржаўнае будаўніцтва Рэспублікі Беларусь», дацэнта Т. П. Язэпавай —

«Асабліваці і план набору студэнтаў І курса Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ф. Скарыны ў 1993 годзе». Вельмі зацікавіла прысутных выступленне загадчыкаў сектараў Н. І. Захарэна і М. В. Чухлеева, старшага навуковага супрацоўніка А. П. Краўцовай з Гомельскага абласнога краязнаўчага музея. Яны не толькі расказалі, але і прадэманстравалі нацыянальныя касцюмы Гомеля, Калінкавіч і вёскі Неглюбка.

Пасля выступленняў члены кафедры і краязнаўчага музея адказалі на шэраг пытанняў прысутных. Намеснік загадчыка гарана Р. А. Канонава вы-

казала падзяку за высокі ўзровень інфармацыі, атрыманай на сумесным пасяджэнні, паабяцала на метадычным саўвесе разгледзець прапановы кафедры па арганізацыі творчага супрацоўніцтва з настаўнікамі горада Рагачова і выказала спадзяванне, што яно стане цесным і паслядоўным. Кафедра гісторыі Беларускага ГДУ мае намер устанавіць сувязі з яшчэ адным раёнам вобласці, што даць магчымасць больш грунтоўна ўплываць на выкладанне гісторыі Беларусі ў навуковых установах вобласці, глыбей ведаць праблемы і хібы яе вывучэння. Але каб стаць цэнтрам метадычнай і навуковай працы,

кафедры неабходна мець добры кабінет беларускай гісторыі і культуры. Есць дамоўленасць з краязнаўчым музеем, бібліятэкай аб яго афармленні. Мы ўдзячны рэктарату за выдзяленне памяшкання і поўныя надзеі на абяцанне адміністрацыіна - гаспадарчай часткі ўніверсітэта дапамагчы ў яго абсталяванні.

Трэба, каб гэты кабінет стаў не толькі кабінетам гісторыі, але і беларусазнаўства і беларускай культуры.

Калектыву кафедры будзе ўдзячны ўсім, хто ўнясе прапановы па афармленню і асноўных напрамках работы кабінета беларускай гісторыі і культуры.

І. ЭСМАНТОВІЧ,
дацэнт кафедры гісторыі Беларусі,
кандыдат гістарычных навук.

Прайшоў амаль год, як па рашэнню Савета ўніверсітэта пасля рэарганізацыі на гісторыка-юрыдычным факультэце створана кафедра гісторыі Беларусі. Гэта быў год пошуку свайго месца ў вучэбным і навуковым асяроддзі, год выяўлення сваіх пазіцый у сістэме адукацыі горада і вобласці. Гэта праца прымае пэўны напрамак, калі кафедру з лютага 1993 года ўзначальвае доктар гістарычных навук, прафесар Эдуард Мацвеевіч Энцін. За кароткі тэрмін устаноўлены творчыя адносіны з абласным інстытутам удасканалення настаўнікаў, Гомельскім абласным краязнаўчым музеем, абласной бібліятэкай імя Леніна, шэрагам архіваў і ўстаноў. Ідуць пошукі форм сумеснай працы выкладчыкаў

ЗГУЛЯЛІ ХРЭСЬБІНЫ

Нараджэнне дзіцяці — заўсёды вялікая радасць для сям'і. Здаўна нашы продкі лічылі гэту падзею сапраўдным святам, а таму ладзілі радзіны (альбо хрэсьбіны), даючы волю такой весялосці, такому гумару, што гэта запаміналася на ўсё жыццё.

У канцы красавіка студэнцкі гурт «Палешукі» Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Францыска

шчанае дзіця, прынесенае з царквы. А бабуля сышала зерне і на дзіця, і на гасцей, і па хаце, што сімвалізавала жыццё, багацце, шчасце, і жадала:

«А дай жа, Божа, гэтай дзіцяці
Усякую долю ўзяці:
І хлебавую, і салывую,
Трэцюю — здаровейкую».

Бабуля рыхтавала да хрэсьбінаў спецыяльную абрадавую страву — кашу з ячных, грэцкіх ці прасяных круп, крута звараную на малаце, з лямкамі, цукрам, мёдам і маслам. Каша не павінна была рассыпацца, гэта лічылася добрай прыкметай: нованароджаны будзе доўга жыць і ў дастатку. А калі ж каша рассыпаецца, значыць, дзіця доўга не пражыве.

Вельмі цікавым быў торг, звязаны з кашай. Студэнты-філолагі паказалі нам гэты абрад так, што, бадай, кожнаму глядачу захацелася паўдзельнічаць у ім самаму. Спачатку бабуля падносяць так званыя падманныя кашы. Першая рассыпчатая, і бабуля не прызнае яе: «Мая каша крута зварана. А гэта не мая». У другі раз прыносяць увязаную ў хустку вялікага ката. І бабуля зноў кажа: «Не мая гэта каша, мая не бегала!». Нясіце маю». Нарэшце вносяць гаршчок, упрыгожаны блакітнай стужкай з на-

не на радзінах, было разгарнуцца народнаму гумару. Лёгкіх жартаў і кіпнаў не мінуў ніхто, і нават кума:

«Не хадзі ж ты, кумачка,
У лязно нашу парыцца,
Бо ад моцнае прышаркі
Пудра ўся адваліцца».

Здавалася, жартам, весялосці не будзе канца. Бо гэта настрабасць гучала і ў песнях, якімі таксама шчодро адарылі залу студэнты. Дарэчы, хрэсьбіныя песні, якія звязаны з радзінамі — спецыфічная з'ява беларускага абрадавага фальклору: фактычна яны існуюць толькі ў нас.

Песні змяняліся шматлікімі танцамі, выкананнем музычных твораў на народных інструментах. Гучала дудачка беларуская, клікаў у скокі бубен, Пад заканчэнне бяседы студэнты цікава інсцэніравалі звычай адвозу бабулі ў карчму.

Бадай, толькі дзіця і конь ва ўсім гэтым дзействе былі ненатуральнымі (хаця кань вельмі добра імітаваў адзін са студэнтаў, надзеўшы на шыю хамут, — апошні, дарэчы, быў сапраўдны, як і ўся астатняя атрыбутыка). Студэнтам-філолагам так карцела далучыць глядачоў да таго, што мелася адбыцца на сцэне, прымусіць паверыць, што гэта адбываецца на самой справе, што яны знайшлі і пеўня, і ката, і сцэну ператварылі ў беларускую хату, і стол усталілі сапраўднымі стравамі, а не бутафорыямі. Былі тут і гурочки з капустачкай, і

Скарыны запрасіў глядачоў на радзіна-хрэсьбіны абрад, які стаў своеасаблівым лагічным працягам падрыхтаванага імі ж год назад беларускага Вясялля. Студэнты-філолагі пад кіраўніцтвам кандыдата філалагічных навук, старшага выкладчыка кафедры беларускай літаратуры Валянціны Станіславаўны Новак паказалі абрад на фактычным агульнабеларускім матэрыяле з захаваннем усіх сімвалічных, рытуальных дзеянняў, абрадаў. А дакладней, не паказалі, а настолькі арганічна, з выдатным веданнем матэрыялу, эмацыянальна, узнёсла пражылі гэты звычай на сцэне, што ў нас, глядачоў, у канцы бяседы было ўражанне, нібыта мы гасцявалі на сапраўдных радзінах.

Бацькі нованароджанага, кум, кума, бабуля — галоўныя дзеючыя асобы ўрачыстасці. Менавіта яны і былі душой таго дзейства, якое тварылася на сцэне.

Трэба зазначыць тую акалічнасць, што ў параўнанні з царкоўным абрадам вячання абрад хрышчэння заняў арганічную частку ў радзіна-хрэсьбінах. Царква ўдалося вялікімі намаганнямі пераканаць людзей у тым, што толькі ахрышчанае дзіця можа расці здаровым, не хварэць і доўга жыць.

Асаблівай пашанай на радзінах карысталася бабуля, якую садзілі на самае ганаровае месца, якой прысвячалі шмат песень. Цікавы дыялог адбываецца паміж бацькам народжанага і бабуляй:

Бацька — Адкуль ты прыйшла?

Бабуля — Пусціце нанач!

Бацька — Вашы дакументы?

(Бабуля дае саматканнае палатно. Гэта і ёсць яе «дакументы»). Тады бацька пытаецца ў грамады, ці пусціць бабулю? Чуе адказ: «Раз дакументы добрыя — пусціць!».

Менавіта бабуля, прычым, абавязкова цераз парог, перадавала кум і кума ахры-

нізанымі на ёй цукеркамі. Бабуля прызнае кашу, ставіць яе на стол і кажа: «Дай жа, Божа, каб у гэтым доме было многа дзетак на падлозе, жарыятак з цяляткамі на двару, парасятка з ягняткамі на вару і ўсялякага добра гэтаму двару»...

«Ну, госці дарагія, прасілі вас на хлеб, на соль, вась і я пращу на бабулю кашу пакласці па чырвонцу». Пасля гэтага дзеяння гаршчок з кашай заставаўся ў таго, хто паклаў на яго больш грошай. (Па традыцыі гэта рабіў кум).

Затым кум разбіваў (на шчасце нованароджанага) гаршчок

Абрад падзелу кашы суправаджаўся пажаданнямі нованароджанага.

Адно за другім гучалі пажаданні, застольныя прыгаворкі, дабразычлівыя тосты, здавалася, што кожны госць выказаў добрыя і шчырыя словы.

А колькі прагучала прыпевак, жартаў! Студэнцкі гурт «Палешукі» паказаў, як тонка адчуваюць беларусы дасціпнае слова, любяць прыпеўкі. Ды і дзе ж, як

аладкі, і пірагі. Але самае галоўнае — ва ўсім, што гучала і рабілася на сцэне, быў сапраўды народны характар, непаказная, істотная, зыходзячая з сэрца цяга і любоў да ўсяго роднага, беларускага.

Яркія, запамінальныя вобразы былі створаны студэнтамі Станіславам Рапацэвічам (II курс), чацвертакурснікамі Міланай Стукач, Людмілай Прыходзька, Ларысай Галавацкай і Андрэем Камісаравым, дзюжакікам Сяргеем Даўжынцом і другімі філолагамі. А якая галасстая першакурсніца Іна Церах, як добра іграў на дудцы трэцякурснік Сяргук Вінаградаў! Дык шчырае дзякуй усім вам, «Палешукі», і вашай выкладчыцы Валянціне Станіславаўне Новак, што ў клопатах чарговай сесіі, лекцыі, курсавых работ змаглі вы знайсці мажлівасць і падрыхтаваць такое свята.

А закончылася яно песняй «Бывайце здаровы!», якую падхвілі і запелі ўсе прысутныя ў зале.

Т. КРУЧЭНКА.
Фота У. Кушнярова і У. Чысціка.

АЛЕНКА.

Фота У. Чысціка.

СПОРТ

ВОЛЬНАЯ БАРАЦЬБА

У Турцыі адбыліся спаборніцтвы на першыноство свету. Паспяхова выступіў на ім выхаванец нашага ўніверсітэта заслужаны майстар спорту СССР Сяргей Смалёў. Ён заваяваў сярэбраны медаль.

РУЧНЫ МЯЧ

У маі адбыліся два матчы — адзін у Гомелі, другі ў Мінску — суперфінала на першыноство рэспублікі сярод жаночых каманд. Сустрэкаліся гандбалісткі «Універсітэт — ВВВ» (Гомель) і «Політэхнік» (Мінск). Нашы дзяўчаты (трэнер В. П. Крукоўскі) змагліся ў сілу сваіх магчымасцей і ўсё ж у абедзвюх сустрэчах уступілі больш вопытным са-

ФУТБОЛ

перніцам. Мінчанкам дасталіся вышэйшыя ўзнагароды чэмпіянату рэспублікі, студэнтам ГДУ — сярэбраныя.

У Брэсце адбыліся фінальныя гульні шасці мацнейшых каманд ВУ рэспублікі: мінулагадняга чэмпіёна Магілёўскага тэхналагічнага інстытута, Акадэміі фізічнай культуры і спорту, нашага ўніверсітэта, Брэсцкага і Віцебскага педінстытутаў, Політэхнічнай акадэміі. У чатырох сустрэчах нашы футбалісты выйгралі з сухім лікам, а матч з віцебчанамі згулялі ўнічыю — 2:2. Яны набралі 9 ачкоў і занялі першы радок у турнірнай тэблицы. Лепшымі ігракамі турніру прызнаны варатар Сяргей Бойка, паўабаронцы браты Эдуард і Ігар Градабавы з факультэта фізічнай культуры.

У. ДЖЫЮЕУ,
трэнер каманды.

ГОМЕЛЬСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ УНІВЕРСИТЕТ ИМЯ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС НА ЗАМЯШЧЭННЕ ВАКАНТНЫХ ПАСАД ПА КАФЕДРАХ:

- нямецкай і французскай моў — заг. кафедры;
- дыферэнцыйных ураўненняў — прафесара;
- матэматычных праблем кіравання — дацэнта;
- эканомікі і сацыялогіі працы — дацэнта;
- ВМ і праграмавання — прафесара;
- фізвыхавання — старшага выкладчыка.

Тэрмін падачы заяў — не пазней 1 месяца з дня апублікавання паведамлення.

Заявы накіроўваць на адрас: 246699 г. Гомель, вул. Савецкая, 104.

Рэктарат.

«Гомельскі ўніверсітэт» — газета Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ф. Скарыны.

Наш адрас: 246699, г. Гомель, вул. Савецкая, 104, пакой 1-18, тэл. 57-43-21.

Рэгістрацыйны № 221

Спонсары газеты — Цэнтральны райсавет народных дэпутатаў г. Гомеля; НВП «Сучасныя тэхналогіі», прафком студэнтаў.

фабрыка «Палесдрук» г. Гомель, Савецкая, 1.

Рэдактар Ул. БАЛОГА.

Аб'ём 1 друк. арк.
Тыраж 1.500 экз.
Заказ 352.

Падпісана да друку ў 13.00.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў, цытат, эканамічных даных, асабістых імён, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, каб у матэрыялах не ўтрымлівалася даных, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не раздзяляючы пункту гледжання аўтара.